

Krajský soud v Ostravě

Havlíčkovo nábřeží 1835/34
728 81 Ostrava 1

ke sp.zn: 32 ICm 2351/2017
KSOS 25 INS 10525/2016

V Praze dne 7. června 2017

Žalobce: **Ing. Lee Louda**, IČ: 693 26 681, se sídlem Vodičkova 41, 110 00 Praha 1, insolvenční správce dlužníka OKD, a.s., IČ: 268 63 154, se Stonavská 2179, Doly, 735 06 Karviná (dále též „**insolvenční správce**“)

Zastoupen: JUDr. Dušanem Dvořákem, advokátem se sídlem Hlinky 505/118, 603 00 Brno

Žalovaná: **Česká republika – Česká správa sociálního zabezpečení**, IČ: 00006963, se sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5 (dále též „**ČSSZ**“)

Zastoupená: JUDr. Josefem Donátem, LL. M., č. ev. 13119, advokátem a jednatelem v advokátní kanceláři ROWAN LEGAL, advokátní kancelář s.r.o., se sídlem Na Pankráci 1683/127, 140 00 Praha 4
JUDr. Josef Donát
LLM.

Digitálně podepsal JUDr. Josef
Donát LL.M.
Datum: 2017.06.07 16:49:21 +02'00'

Vyjádření žalované k odpůrcí žalobě ze dne 5. května 2017, sp. zn. 32 ICm 2351/2017 (KSOS 25 INS 10525/2016)

Dvojmo

Přílohy:

- Přihláška pohledávek věřitele č. 105 – ČSSZ, ze dne 26.5.2016, včetně příloh
- Doplnění přihlášky pohledávek věřitele č. 105 – ČSSZ, ze dne 27.5.2016, včetně příloh
- Doplnění přihlášky pohledávek věřitele č. 105 – ČSSZ, ze dne 4.7.2016, včetně příloh
- Přípis OKD, a.s., ze dne 19. 5. 2016

1.

Společnost OKD, a.s., IČ: 268 63 154, se Stonavská 2179, Doly, 735 06 Karviná, je na základě usnesení Krajského soudu v Ostravě č.j. KSOS 25 INS 10525/2016 – A19 v úpadku, a to ode dne 9.5.2016.

Po zahájení insolvenčního řízení, k němuž došlo dne 3.5.2016, společnost OKD, a.s. (dále také „OKD“ nebo „dlužník“), uhradila pojistné na sociální pojištění za své zaměstnance za období měsíce dubna 2016. Dané částky byly uhrazeny převážně dne 19.5.2016 a částka ve výši 16.701,- Kč byla zaplacená následně dne 24.8.2016. Celková výše zaplaceného pojistného dosáhla výše 19.328.096,- Kč.

Insolvenční správce Ing. Lee Louda, IČ: 693 26 681, podal dne 5.5.2017 odpůrčí žalobu ČSSZ, na základě níž požaduje na žalované zaplatit do majetkové podstaty dlužníka částky vyplacené na platbách za sociální zabezpečení za měsíc duben 2016, kdy předmětné platby identifikoval následovně:

- (i) platba ve výši 8.441.893,- Kč, jež byla dne 19. 5. 2016 převedena z bankovního účtu Dlužníka č. 1727047349/0800 na bankovní účet Žalované č. 021012-0007924791/0710;
- (ii) platba ve výši 3.262.188,- Kč, jež byla dne 19. 5. 2016 převedena z bankovního účtu Dlužníka č. 1686578329/0800 na bankovní účet Žalované č. 021012-0007927781/0710;
- (iii) platba ve výši 1.143.543,- Kč, jež byla dne 19. 5. 2016 převedena z bankovního účtu Dlužníka č. 5647022/0800 na bankovní účet Žalované č. 021012-0007924791/0710;
- (iv) platba ve výši 1.056.580,- Kč, jež byla dne 19. 5. 2016 převedena z bankovního účtu Dlužníka č. 1650748349/0800 na bankovní účet Žalované č. 021012-0007924791/0710;
- (v) platba ve výši 1.183.202,- Kč, jež byla dne 19. 5. 2016 převedena z bankovního účtu Dlužníka č. 1641387369/0800 na bankovní účet Žalované č. 021012-0007924791/0710;
- (vi) platba ve výši 150.376,- Kč, jež byla dne 19. 5. 2016 převedena z bankovního účtu Dlužníka č. 1641387369/0800 na bankovní účet Žalované č. 021012-0007924791/0710;
- (vii) platba ve výši 4.073.613,- Kč, jež byla dne 19. 5. 2016 převedena z bankovního účtu Dlužníka č. 1720679319/0800 na bankovní účet Žalované č. 021012-0007924791/0710;
- (viii) platba ve výši 16.701,- Kč, jež byla dne 24. 8. 2016 převedena z bankovního účtu Dlužníka č. 1641387369/0800 na bankovní účet Žalované č. 021012-0007924791/0710.

Žalovaná byla vyzvána usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 16.5.2017, č. j. 32 ICm 2351/2017-9, které jí bylo doručeno do datové schránky dne 23.5.2017, aby se ve lhůtě 15 dní vyjádřila k předmětné odpůrčí žalobě insolvenčního správce ze dne 5.5.2017, sp. zn. 32 ICm 2351/2017 (KSOS 25INS 10525/2016), která byla podána u insolvenčního soudu dne 9.5.2017.

2.

Žalobce má za to, že platby uhrazené po datu zahájení insolvenčního řízení jsou neúčinnými právními úkony, a proto podal předmětnou odpůrčí žalobu. Žalobce uvedl, že dle ustanovení § 237 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění

pozdějších předpisů (dále též „IZ“), má ČSSZ vydat do majetkové podstaty plnění z neúčinných právních úkonů, která obdržela od OKD.

Neúčinnost právních úkonů dovozuje žalobce na základě níže uvedených skutečností. Dle ustanovení § 111 odst. 1 IZ je dlužník povinen zdržet se od okamžiku, kdy nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, nakládání s majetkovou podstatou a s majetkem, který do ní může náležet, pokud by mělo jít o podstatné změny ve skladbě, využití nebo určení tohoto majetku anebo o jeho nikoliv zanedbatelné zmenšení. Peněžité závazky vzniklé před zahájením insolvenčního řízení je dlužník oprávněn plnit jen v rozsahu a za podmínek stanovených tímto zákonem.

Následně, na základě ustanovení § 111 odst. 3 IZ žalobce dovozuje, že zaplacení pojistného lze považovat za právní úkon, který dlužník učinil v rozporu s omezeními stanovenými v důsledku účinků spojených se zahájením insolvenčního řízení. Vůči věřitelům je pak takové jednání neúčinné, ledaže si k nim dlužník nebo jeho věřitel předem vyžádal souhlas insolvenčního soudu.

3.

Dlužník si byl zcela zjevně věom, že je v rámci probíhajícího insolvenčního řízení omezen v nakládání s majetkovou podstatou pod sankcí neúčinnosti takových úkonů vůči věřitelům, a to již od okamžiku, kdy nastanou účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, a proto zaslal oznámení Okresní správě sociálního zabezpečení Karviná ze dne 19. 5. 2016, ve kterém uvádí, že s ohledem na podání dlužnického insolvenčního návrhu spojeného s návrhem na povolení reorganizace podle příslušného ustanovení insolvenčního zákona nebude hradit pojistné na sociální a zdravotní pojištění za měsíc duben 2016 **za zaměstnavatele**.

Platbu pojistného na sociální a zdravotní pojištění za měsíc duben **za zaměstnance** ovšem dlužník Okresní správě sociálního Karviná zabezpečení uhradil, protože toto zaplacení pohledávky ČSSZ vzniklé ke dni 1.5.2016 nepovažuje za nakládání s majetkovou podstatou.

Důkaz: Přípis OKD, a.s., ze dne 19. 5. 2016

Insolvenční správce v této souvislosti uvádí, že OKD nebyla známa judikatura, kterou insolvenční správce uvádí ve své odpůřčí žalobě, a že dlužník byl přesvědčen, že provedení platby představuje výjimku uvedenou v ustanovení § 111 odst. 2 IZ.

Žalobcem uváděné rozsudky (rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 28.11.2016, č.j. 104 VSPH 791/2016-63, a rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 16.2.2017, č.j. 102 VSPH 853/2016-72) nejsou podle žalované aplikovatelné v této věci, a to z níže uvedených důvodů.

4.

Předně je třeba uvést, že v českém právu, které náleží do kontinentálního právního systému, zásadně nejsou soudní rozhodnutí pramenem práva a nemají precedenční charakter, byť si je žalovaná samozřejmě vědoma závaznosti vykonatelných rozhodnutí Ústavního soudu dle čl. 89 odst. 2 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále též „Ústava“), a role Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu ve sjednocování judikatury.

5.

Žalovaná uvádí, že proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 16.2.2017, č.j. 102 VSPH 853/2016-72, na základě něhož je insolvenčním správcem spatřována důvodnost podání předmětné žaloby, **podala ČSSZ v zákonné lhůtě dovolání k Nejvyššímu soudu.**

6.

Žalovaná dále poukazuje na skutečnost, že se zmíněné rozsudky zabývají zejména otázkami, zda lze bez dalšího preferovat závazky „státu“ před jinými věřiteli a kdy lze pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti považovat za pohledávku za majetkovou podstatou. **Tyto rozsudky se však vůbec nezabývají otázkou, zda provedení platby sociálního pojištění, které je strženo zaměstnancům společnosti ze mzdy, má být považováno za nakládání s majetkovou podstatou úpadce, resp. zaměstnavatele. Vrchní soud v Praze zcela opomenul zásadní rozdíl mezi institutem povinného pojistného za zaměstnavatele a institutem povinného pojistného za zaměstnance, a tudíž se v odůvodnění ani nevypořádal s tímto zásadním rozdílem.**

Platby sociálního pojištění jsou prováděny v souladu se zákonem 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále též „ZPSZ“), následovně. Poplatníkem pojistného je mimo jiné zaměstnavatel a zaměstnanec, kdy však zaměstnavatel je povinen sám vypočítat výši pojistného, které je povinen odvádět.

Zaměstnavatel odvádí pojistné nejen za sebe, ale nachází se také v pozici plátce pojistného, které je povinen platit zaměstnanec (který tak je poplatníkem). Toto pojistné je zaměstnavatel také pod svou vlastní majetkovou odpovědností povinen odvést.

Zaměstnavatel je z titulu účasti svých zaměstnanců na pojištění povinen platit pojistné, které činí 25 % z úhrnu vyměřovacích základů svých zaměstnanců; toto pojistné se skládá z pojistného na nemocenské pojištění (2,3 %), z pojistného na důchodové pojištění (21,5 %) a z příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (1,2 %). **Dále je zaměstnavatel povinen svým zaměstnancům srazit pojistné z jejich příjmu ve výši 6,5 % z vyměřovacího základu, a toto pojistné odvést na účet příslušné okresní správy sociálního zabezpečení.**

Pojistné odvedené za zaměstnance srazí zaměstnavatel z jeho příjmů, které mu zúčtoval. Právě toto pojistné, které je odvedeno za zaměstnance, má být sraženo ze mzdy, která je zaměstnanci zúčtována. O tuto část pojistného je snížen závazek zaměstnavatele za zaměstnancem při provádění mzdové agendy.

V případě povinného pojistného za zaměstnavatele je tak plátcem i poplatníkem zaměstnavatel, ovšem v případě povinného pojistného za zaměstnance je plátcem zaměstnavatel, ale poplatníkem zaměstnanec, což činí zásadní rozdíl mezi těmito druhy pojistného, který však Vrchní soud v Praze ve zmíněných rozsudcích zcela opominul, aniž toto jakkoliv zdůvodnil. Pokud by mezi těmito povinnými pojistnými nebyl žádný rozdíl, zcela by ztrácelo smysl dělení těchto povinných pojistných, jak je zavedl český zákonodárce a které je (nejen) na českém území tradiční již od Taafeho reformy z 80. let 19. století.

V daném případě se tak žalovaná domnívá, že realizované platby nebyly provedeny v rozporu s omezeními zakotvenými v ustanovení § 111 odst. 1 IZ. Zaměstnavatel pouze odvedl okresní správě sociálního zabezpečení pojistné, které má hradit zaměstnanec. O výši tohoto pojistného je mu také snížena mzda, a proto dlužník ani ČSSZ nepovažují peněžní částky odvedené z titulu pojistného na sociální zabezpečení zaměstnanců za duben 2016 za majetek, který náleží do majetkové podstaty dlužníka dle § 205 IZ.

7.

Výklad Vrchního soudu v Praze k § 111 odst. 2 IZ, že s ohledem na poznámku pod čarou je třeba vztáhnout pojem „splnění povinností stanovených zvláštními právními předpisy“ **především na situace, kdy takové plnění slouží k ochraně života a zdraví při práci, je chybný a příliš restriktivní. Ostatně přímo § 111 odst. 2 IZ uvádí jako další výjimku z omezení v nakládání s majetkovou podstatou „odvrácení hrozící škody“.** Vrchní soud v Praze tak nechal splynout dvě výjimky v jednu. Nehledě na skutečnost, že institut povinného sociálního pojištění naplňuje čl. 30 Listiny základních práv a svobod. Vrchní soud v Praze tak úplně opomenul rovinu sociálních práv zaměstnanců dlužníka.

Je také nutno rezolutně odmítnout i závěry Vrchního soudu v Praze, že zařazení pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, pokud vznikly po rozhodnutí o úpadku, jako pohledávky za majetkovou podstatou dle § 168 odst. 2 písm. e) IZ, by bylo nadbytečné, pokud by měl být pravdivý názor žalované a dosavadní praxe ohledně výkladu § 111 odst. 2 IZ. **Daná ustanovení se nikterak nevylučují, ba naopak výslovně zařazení předmětných pohledávek pod § 168 IZ posiluje právní jistotu všech zúčastněných subjektů a přispívá k přehlednosti a srozumitelnosti zákona, což je jednoznačně kladný jev, který podporuje základy právního státu.**

8.

Zmíněné rozsudky Vrchního soudu v Praze se týkaly jednoho insolvenčního řízení (byť šlo o dva incidenční spory), a to insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužníka EURECA SHOPS s.r.o., IČ: 255 55 405, u Městského soudu v Praze pod sp.zn. MSPH 90 INS 16976/2014. Tato rozhodnutí byla vydána v rozmezí necelých 4 měsíců. **Jak bylo uvedeno výše, tyto rozsudky popírají tradiční dělení povinných pojištění a vůbec tyto instituty jako takové a jejich podstatu, navzdory tomu že jde o dělení a instituty známé a uznávané již od 19. století nejen českým právem sociálního zabezpečení, ale také právem sociálního zabezpečení ostatních evropských zemí. K takovému odklonu Vrchní soud v Praze nejen, že nepřinesl přesvědčivé argumenty, ale dokonce se s tímto rozdílem nevypořádal vůbec.**

V mnoha insolvenčních řízeních dochází k výskytu neodvedených plateb povinného pojistného za zaměstnance, které vznikly před účinky spojenými se zahájením insolvenčního řízení (jako je tomu i v této předmětné věci). **Dosavadní výklad § 111 odst. 2 IZ, dle kterého provedení předmětných plateb povinného pojistného za zaměstnance je úkonem nutným ke splnění povinností stanovených zvláštními právními předpisy, byl zcela jednoznačně přijímán jak v praxi, tak i v teorii. Daná otázka ostatně nebyla dosud ani řešena Nejvyšším soudem, neboť dosavadní**

výklad a postup je tak zřejmý a uznávaný, že nebylo důvodu, aby se takový spor dostal až k nejvyšší soudnímu orgánu.

Výklad Vrchního soudu v Praze představuje zcela zásadní zásah do právní jistoty subjektů zapojených a dotčených insolvenčním řízením. Aplikace argumentace výše označovaných rozhodnutí je tak dle mínění žalované zcela chybná a v prudkém rozporu s dosavadním ustáleným výkladem dělby pojistného.

Při řešení projednávané věci nelze odhlédnout od specifík insolvenčního řízení. Vzhledem k formalizovanému postupu při uplatňování pohledávek je jakékoliv nepředvídatelné soudní rozhodnutí citelným zásahem do práv věřitelů. Takový intenzivní zásah je dobře vidět právě i na projednávané věci. **Všichni zúčastnění s naprostou samozřejmostí uznali postup dlužníka ohledně odvodu plateb povinného sociálního pojištění za zaměstnance za období dubna 2016 jako souladný s § 111 IZ – tedy jak samotný dlužník, všichni ostatní věřitelé (včetně veřejných zdravotních pojišťoven, které jsou ohledně odvodů na povinná pojištění v obdobném postavení jako žalovaná), ČSSZ (které je v oblasti sociálního pojištění odborníkem), jakož i insolvenční správce (který názor změnil až poslední (!) den lhůty pro podání odpůrcí žaloby).**

Žalovaná tak zcela v souladu s dosavadní praxí, o které nebylo žádných pochyb, podala dne 26.5.2016 do předmětného insolvenčního řízení (sp.zn. KSOS 25 INS 10525/2016) přihlášku pohledávek ve výši 74.337.598 Kč, kdy dne 27.5.2016 došlo k doplnění přihlášky o přílohy a dne 4.7.2016 byla navýšena o pohledávku ve výši 479.321 Kč. V souhrnu tak žalovaná do insolvenčního řízení přihlásila pohledávky ve výši 74.816.919 Kč. Na přezkumném jednání konaném dne 9.8.2016 byla přihláška pohledávky ve výši 74.816.919 Kč jako celek insolvenčním správcem přezkoumána a řádně uznána jak insolvenčním správcem, tak dlužníkem.

Z přihlášky pohledávky žalované zcela jednoznačně vyplývá, že o uvedené úhrady, dotčené body I až VII petitu žaloby, byl dluh na pojistném za měsíc duben 2016 snížen (viz přihláška pohledávky věřitele č. 105, doprovodný text k pohledávkám 1 až 6). Co do souhrnných předpisů pojistného za měsíc duben 2016 žalovaná odkazuje na přílohy přihlášky pohledávky (viz 6x Přehled o výši pojistného za měsíc duben 2016), což je pro komplexnost věřitelem dokládáno i k tomuto vyjádření k žalobě.

*Důkaz: Přihláška pohledávek věřitele č. 105 – ČSSZ, ze dne 26.5.2016, včetně příloh
Doplnění přihlášky pohledávek věřitele č. 105 – ČSSZ, ze dne 27.5.2016, včetně příloh
Doplnění přihlášky pohledávek věřitele č. 105 – ČSSZ, ze dne 4.7.2016, včetně příloh*

9.

Žalovaná dále upozorňuje, že zmíněné rozsudky Vrchního soudu v Praze nejsou příléhavé na předmětný spor, neboť se jednalo o odlišnou situaci, a to řešení úpadku konkurzem, zatímco v případě dlužníka OKD byl iniciován insolvenční návrh spojený s řešením úpadku reorganizací a dle toho je v insolvenčním řízení postupováno.

Žalovaná má za to, že pokud by byly s definitivou přijaty závěry zmíněných rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, kdy by odvody pojistného na sociální zabezpečení stanovené zákonem nebyly případně považovány ani za úkony nutné k provozu podniku v rámci běžného hospodaření, vyvstala by potřeba posoudit otázku, zda jsou v případě řešení úpadku reorganizací dodrženy zásady insolvenčního řízení dle § 5 IZ a současně zda mohou být naplněny podmínky pro takové řešení úpadku za předpokladu, kdy dlužník neplní základní odvodové povinnosti vůči státu. **Pokud by dlužník podal sám návrh na zahájení insolvenčního řízení bez toho, aby byl schopen plnit své zákonné závazky, musel by být takový úpadek dlužníka řešen zřejmě výhradně likvidačním způsobem, tj. konkursem.**

10.

Závěry Vrchního soudu v Praze ohledně nesprávnosti úvah o možné trestní odpovědnosti za trestný čin podle § 241 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále též „TZ“), jsou rovněž nepřiléhavé a nesprávné – zejména právě s ohledem na zmiňovanou odlišnost situace způsobu řešení úpadku. Ostatně dlužník měl dostatek finančních prostředků k odvedení předmětných plateb na povinné sociální pojištění za zaměstnance – v opačném případě by nemohl tyto platby provést.

Je třeba podotknout, že dle § 7 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů (dále též „TOPO“), může být za trestný čin podle § 241 TZ stíhána i právnická osoba. Systém trestních sankcí dle TOPO je přitom postaven především na majetkových sankcích. **Nejistota, kterou vnesl Vrchní soud v Praze do problematiky povinných pojištění v insolvenčním řízení, může přinést nárůst páchané trestné činnosti, což v konečném důsledku může při potrestání pachatelů – dlužníků (fyzických i právnických osob) vést ke zmenšení majetkové podstaty dlužníků, a tedy k menšímu uspokojení věřitelů, což je v rozporu s hlavní zásadou insolvenčního řízení, která je zakotvena v § 1 písm. a) IZ.**

11.

Od plateb ze dne 19.5.2016 umořujících částečně pojistné za duben 2016 je zároveň nutné odlišovat platbu ze dne 24.8.2016 ve výši 16.701 Kč, která je vymezena v petitu žaloby pod bodem VIII. Tato platba směřuje bez dalšího na úhradu pojistného vzniklého po vydání rozhodnutí o úpadku, a tudíž jde dle § 168 odst. 2 písm. e) IZ o úhradu pohledávky za majetkovou podstatou, která se na základě § 168 odst. 3 IZ uspokojuje v plné výši kdykoli po rozhodnutí o úpadku. Nelze proto přisvědčit jejímu nárokování žalobou. Tato platba byla zjevně realizována v rámci plnění odvodové povinnosti v následujícím období, které žalobcem nebylo jakkoliv rozporováno.

12.

S ohledem na vše shora uvedené navrhuje žalovaná, aby Krajský soud v Ostravě odpůřčí žalobu ze dne 5. května 2017, sp. zn. 32 ICM 2351/2017 (KSOS 25 INS 10525/2016), zamítnul s tím, že se žalované přiznává náhrada nákladů řízení.

Česká republika – Česká správa sociálního zabezpečení

Zastoupená JUDr. Josefem Donátem